In the academic year: 2021-2022, we shall resume the study of Chapter 2 starting from Verse 39, with the following opening. Please note that this opening is not required when chanting from the beginning of the chapter.

ॐ श्रीपरमात्मने नमः। अथ द्वितीयोऽध्यायः। साङ्ख्ययोगः। श्रीभगवानुवाच।

om śrīparamātmane namaḥ. atha dvitīyo'dhyāyaḥ. sāṅkhyayogaḥ. śrībhagavānuvāca

39.	एषा तेऽभिहिता साङ्ख्ये बुद्धिर्योगे त्विमां शृणु। बुद्ध्या युक्तो यया पार्थ कर्मबन्धं प्रहास्यसि॥	eṣā te'bhihitā sāṅkhye buddhiryoge tvimāṁ śṛṇu buddhyā yukto yayā pārtha karmabandhaṁ prahāsyasi
40.	नेहाभिक्रमनाशोऽस्ति प्रत्यवायो न विद्यते। स्वल्पमप्यस्य धर्मस्य त्रायते महतो भयात्॥	nehābhikramanāśo'sti pratyavāyo na vidyate svalpamapyasya dharmasya trāyate mahato bhayāt
41.	व्यवसायात्मिका बुद्धिः एकेह कुरुनन्दन। बहुशाखा ह्यनन्ताश्च बुद्धयोऽव्यवसायिनाम्॥	vyavasāyātmikā buddhiḥ ekeha kurunandana bahuśākhā hyanantāśca buddhayo'vyavasāyinām
42.	यामिमां पुष्पितां वाचम् प्रवदन्त्यविपश्चितः। वेदवादरताः पार्थ नान्यदस्तीति वादिनः॥	yāmimāṁ puṣpitāṁ vācam pravadantyavipaścitaḥ vedavādaratāḥ pārtha nānyadastīti vādinaḥ
43.	कामात्मानः स्वर्गपराः जन्मकर्मफलप्रदाम्। क्रियाविशेषबहुलाम् भोगैश्वर्यगतिं प्रति॥	kāmātmānaḥ svargaparāḥ janmakarmaphalapradām kriyāviśeṣabahulām bhogaiśvaryagatiṁ prati
44.	भोगैश्वर्यप्रसक्तानाम् तयाऽपहृतचेतसाम्। व्यवसायात्मिका बुद्धिः समाधौ न विधीयते॥	bhogaiśvaryaprasaktānām tayā'pahṛtacetasām vyavasāyātmikā buddhiḥ samādhau na vidhīyate
45.	त्रैगुण्यविषया वेदाः निस्त्रैगुण्यो भवार्जुन। निर्द्वन्द्वो नित्यसत्त्वस्थः निर्योगक्षेम आत्मवान्॥	traiguṇyaviṣayā vedāḥ nistraiguṇyo bhavārjuna nirdvandvo nityasattvasthaḥ niryogakṣema ātmavān
46.	यावानर्थ उदपाने सर्वतः सम्प्लुतोदके। तावान्सर्वेषु वेदेषु ब्राह्मणस्य विजानतः॥	yāvānartha udapāne sarvataḥ samplutodake tāvānsarveṣu vedeṣu brāhmaṇasya vijānataḥ
47.	कर्मण्येवाधिकारस्ते मा फलेषु कदाचन। मा कर्मफलहेतुर्भूः मा ते सङ्गोऽस्त्वकर्मणि॥	karmaṇyevādhikāraste mā phaleṣu kadācana mā karmaphalaheturbhūḥ mā te saṅgo'stvakarmaṇi

48.	योगस्थः कुरु कर्माणि सङ्गं त्यक्त्वा धनञ्जय। सिद्ध्यसिद्ध्योः समो भूत्वा समत्वं योग उच्यते॥	yogasthaḥ kuru karmāṇi saṅgaṁ tyaktvā dhanañjaya siddhyasiddhyoḥ samo bhūtvā samatvaṁ yoga ucyate
49.	दूरेण ह्यवरं कर्म बुद्धियोगाद्धनञ्जय। बुद्धौ शरणमन्विच्छ कृपणाः फलहेतवः॥	dūreṇa hyavaraṁ karma buddhiyogāddhanañjaya buddhau śaraṇamanviccha kṛpaṇāḥ phalahetavaḥ
50.	बुद्धियुक्तो जहातीह उभे सुकृतदुष्कृते। तस्माद्योगाय युज्यस्व योगः कर्मसु कौशलम्॥	buddhiyukto jahātīha ubhe sukṛtaduṣkṛte tasmādyogāya yujyasva yogaḥ karmasu kauśalam
51.	कर्मजं बुद्धियुक्ता हि फलं त्यक्त्वा मनीषिणः। जन्मबन्धविनिर्मुक्ताः पदं गच्छन्त्यनामयम्॥	karmajaṁ buddhiyuktā hi phalaṁ tyaktvā manīṣiṇaḥ janmabandhavinirmuktāḥ padaṁ gacchantyanāmayam
52.	यदा ते मोहकलिलम् बुद्धिर्व्यतितरिष्यति। तदा गन्तासि निर्वेदम् श्रोतव्यस्य श्रुतस्य च॥	yadā te mohakalilam buddhirvyatitariṣyati tadā gantāsi nirvedam śrotavyasya śrutasya ca
53.	श्रुतिविप्रतिपन्ना ते यदा स्थास्यति निश्चला। समाधावचला बुद्धिः तदा योगमवाप्स्यसि॥	śrutivipratipannā te yadā sthāsyati niścalā samādhāvacalā buddhiḥ tadā yogamavāpsyasi
54.	अर्जुन उवाच। स्थितप्रज्ञस्य का भाषा समाधिस्थस्य केशव। स्थितधीः किं प्रभाषेत किमासीत व्रजेत किम्॥	arjuna uvāca sthitaprajñasya kā bhāṣā samādhisthasya keśava sthitadhīḥ kiṁ prabhāṣeta kimāsīta vrajeta kim
55.	श्रीभगवानुवाच। प्रजहाति यदा कामान् सर्वान् पार्थ मनोगतान्। आत्मन्येवात्मना तुष्टः स्थितप्रज्ञस्तदोच्यते॥	śrībhagavānuvāca prajahāti yadā kāmān sarvān pārtha manogatān ātmanyevātmanā tuṣṭaḥ sthitaprajñastadocyate
56.	दुःखेष्वनुद्विग्नमनाः सुखेषु विगतस्पृहः। वीतरागभयक्रोधः स्थितधीर्मुनिरुच्यते॥	duḥkheṣvanudvignamanāḥ sukheṣu vigataspṛhaḥ vītarāgabhayakrodhaḥ sthitadhīrmunirucyate

57.	यः सर्वत्रानभिस्नेहः तत्तत्प्राप्य शुभाशुभम्। नाभिनन्दति न द्वेष्टि तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता॥	yaḥ sarvatrānabhisnehaḥ tattatprāpya śubhāśubham nābhinandati na dveṣṭi tasya prajñā pratiṣṭhitā
58.	यदा संहरते चायम् कूर्मोऽङ्गानीव सर्वशः। इन्द्रियाणीन्द्रियार्थेभ्यः तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता॥	yadā saṁharate cāyam kūrmo'ṅgānīva sarvaśaḥ indriyāṇīndriyārthebhyaḥ tasya prajñā pratiṣṭhitā
59.	विषया विनिवर्तन्ते निराहारस्य देहिनः। रसवर्जं रसोऽप्यस्य परं दृष्ट्वा निवर्तते॥	viṣayā vinivartante nirāhārasya dehinaḥ rasavarjaṁ raso'pyasya paraṁ dṛṣṭvā nivartate
60.	यततो ह्यपि कौन्तेय पुरुषस्य विपश्चितः। इन्द्रियाणि प्रमाथीनि हरन्ति प्रसभं मनः॥	yatato hyapi kaunteya puruṣasya vipaścitaḥ indriyāṇi pramāthīni haranti prasabhaṁ manaḥ
61.	तानि सर्वाणि संयम्य युक्त आसीत मत्परः। वशे हि यस्येन्द्रियाणि तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता॥	tāni sarvāṇi saṁyamya yukta āsīta matparaḥ vaśe hi yasyendriyāṇi tasya prajñā pratiṣṭhitā
62.	ध्यायतो विषयान्पुंसः सङ्गस्तेषूपजायते। सङ्गात्सञ्जायते कामः कामात्क्रोधोऽभिजायते॥	dhyāyato viṣayānpuṁsaḥ saṅgasteṣūpajāyate saṅgātsañjāyate kāmaḥ kāmātkrodho'bhijāyate
63.	क्रोधाद्भवति सम्मोहः सम्मोहात्स्मृतिविभ्रमः। स्मृतिभ्रंशाद्बुद्धिनाशः बुद्धिनाशात्प्रणश्यति॥	krodhādbhavati sammohaḥ sammohātsmṛtivibhramaḥ smṛtibhraṁśādbuddhināśaḥ buddhināśātpraṇaśyati
64.	रागद्वेषवियुक्तैस्तु विषयानिन्द्रियैश्चरन्। आत्मवश्यैर्विधेयात्मा प्रसादमधिगच्छति॥	rāgadveṣaviyuktaistu viṣayānindriyaiścaran ātmavaśyairvidheyātmā prasādamadhigacchati
65.	प्रसादे सर्वदुःखानाम् हानिरस्योपजायते। प्रसन्नचेतसो ह्याशु बुद्धिः पर्यवतिष्ठते॥	prasāde sarvaduḥkhānām hānirasyopajāyate prasannacetaso hyāśu buddhiḥ paryavatiṣṭhate
66.	नास्ति बुद्धिरयुक्तस्य न चायुक्तस्य भावना। न चाभावयतः शान्तिः अशान्तस्य कुतः सुखम्॥	nāsti buddhirayuktasya na cāyuktasya bhāvanā na cābhāvayataḥ śāntiḥ aśāntasya kutaḥ sukham

67.	इन्द्रियाणां हि चरताम् यन्मनोऽनुविधीयते। तदस्य हरति प्रज्ञाम् वायुर्नावमिवाम्भसि॥	indriyāṇāṁ hi caratām yanmano'nuvidhīyate tadasya harati prajñām vāyurnāvamivāmbhasi
68.	तस्माद्यस्य महाबाहो निगृहीतानि सर्वशः। इन्द्रियाणीन्द्रियार्थेभ्यः तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता॥	tasmādyasya mahābāho nigṛhītāni sarvaśaḥ indriyāṇīndriyārthebhyaḥ tasya prajñā pratiṣṭhitā
69.	या निशा सर्वभूतानाम् तस्यां जागर्ति संयमी। यस्यां जाग्रति भूतानि सा निशा पश्यतो मुनेः॥	yā niśā sarvabhūtānām tasyāṁ jāgarti saṁyamī yasyāṁ jāgrati bhūtāni sā niśā paśyato muneḥ
70.	आपूर्यमाणमचलप्रतिष्ठम् समुद्रमापः प्रविशन्ति यद्वत्। तद्वत्कामा यं प्रविशन्ति सर्वे स शान्तिमाप्नोति न कामकामी॥	āpūryamāṇamacalapratiṣṭham samudramāpaḥ praviśanti yadvat tadvatkāmā yaṁ praviśanti sarve sa śāntimāpnoti na kāmakāmī
71.	विहाय कामान्यः सर्वान् पुमांश्चरति निःस्पृहः। निर्ममो निरहङ्कारः स शान्तिमधिगच्छति॥	vihāya kāmānyaḥ sarvān pumāṁścarati niḥspṛhaḥ nirmamo nirahaṅkāraḥ sa śāntimadhigacchati
72.	एषा ब्राह्मी स्थितिः पार्थ नैनां प्राप्य विमुह्यति। स्थित्वास्यामन्तकालेऽपि ब्रह्मनिर्वाणमृच्छति॥	eṣā brāhmī sthitiḥ pārtha naināṁ prāpya vimuhyati sthitvāsyāmantakāle'pi brahmanirvāṇamṛcchati

ॐ तत् सत्।

इति श्रीमद्भगवद्गीतासु उपनिषत्सु ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे साङ्ख्ययोगो नाम द्वितीयोऽध्यायः॥

श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥

om tat sat

iti śrīmadbhagavadgītāsu upaniṣatsu brahmavidyāyāṁ yogaśāstre śrīkṛṣṇārjunasaṁvāde sāṅkhyayogo nāma dvitīyo'dhyāyaḥ

śrīkṛṣṇārpaṇamastu